

ROZPOZNAWANIE SKAŁ OSADOWYCH – UPROSZCZONY SCHEMAT

Typ skały	Tekstura	Skład mineralny	Nazwa	Inne	Skały przejściowe		
okruchowe	piaskowata (ziarnistość) > 2mm psamitowa (piaskowata) 0.0625–2mm aleutkowa (pyłowa) 0.0039–0.0625mm pelitowa (iłowa) < 0.0039mm	piaski i pyły wulkaniczne, biotyt, skalenie	tuf	brak wysortowania (osad lądowy), porowata			
		z dodatkiem kwarcu i/lub okruchów skał osadowych	tufit	wysortowany (osad morski)			
		kwarc, skalenie, muskowit, minerały ciężkie, okruchy innych skał	żwir, gruz piaski	zlepieniec, brekcja piaskowce		spoiwo: 1. typu cement, matrix, mieszane 2. podstawowe (bazalne), porowe, kontaktowe 3. węglanowe, krzemionkowe, żelaziste, margliste	
		minerały ilaste, pył kwarcowy, minerały ilaste	pył (less) ił	pyłowiec iłowiec		mulowice chrzęści w zębach brak chrzęstu, często tłusty w dotyku	
węglanowe	organogeniczne chemiczne, biochemiczne	organogeniczne	kalcyt	wapień organogeniczny (np. numulitowy itd.), organodetrytyczny (np. krynoidowy) wapień mikrytowy, sparytowy, detrytyczny, martwica wapienna	burzy z zimnym 10% HCl	margiel (reakcja z „błotkiem”), wapień marglisty, iłowce margliste wapień (dolomity) piaszczyste (zawierają ziarna kwarcu) wapień dolomityczny, dolomit wapienisty opoka (burzy z HCl), opoka lekka (nie burzy, silnie porowata) burzy	
			dolomit	dolomit, martwica dolomityczna	burzy po sproszkowaniu		
			syderyt (minerały ilaste, pelit kwarcowy, kalcyt)	syderyt, sferosyderyt	- burzy po sproszkowaniu lub podgrzaniu - barwa szara z brunatną lub rdzawą korą - struktura konkrecyjna		
krzemionkowe	chemiczne i biochemiczne	organogeniczne	skrytokrystaliczna	chalcedon, kwarc, opal	radiolaryty spongiolity	rogowce czarne, czerwone, zielone, sinoniebieskie	bardzo twarde, ostrokrędziste, nie burzą z HCl konkrecje
				krzemienie	brunatne, sinobrunatne		
				czerty	jasnoszare, porcelanowy odgłos		
ewaporaty	starzanowe	solne	gips	gips alabaster	można zarysować paznokciem drobnokrystaliczna odmiana gipsu		
			anhydryt	anhydryt	trudno zarysować paznokciem		
			halit	halit (sól kamienna)	słona		
			sylwin, karnalit, kainit	sole K-Mg	gorzkie, gorzkawosłone		